

БАЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ – сукупність критеріїв визначення й вираження за допомогою відповідної шкали балів (оцінок) рівнів оволодіння здобувачами освіти освітньою програмою й положень щодо застосування цих критеріїв у процесі оцінювання. Критерії оцінювання за бальною системою, як правило, містять опис показників відповідності певних результатів навчання балам шкали прийнятої системи оцінювання і визначеним у ній рівням можливих навчальних досягнень здобувачів освіти.

Бальні системи оцінювання диференціюють відповідно до ступеня деталізованості шкали та способу вираження оцінок:

- *числові шкали* (5-, 10-, 12-, 20-, 50-, 100-бальна): наприклад, в Естонії, Сербії, Туреччині, Угорщині, Хорватії, Чехії діє 5-бальна система оцінювання, в Німеччині, Норвегії, Швейцарії – 6-бальна, Грузії, Ісландії, Литві, Молдові – 10-бальна, Франції – 20-бальна;

- *змішані шкали*:

буквені або алфавітні (оцінка позначається буквою/ буквами, що здебільшого є аббревіатурою словесного опису результатів оцінювання, і має числову інтерпретацію): наприклад, за американською 100-бальною шкалою буквою E, що означає «enough» (у перекл. з англ. – достатньо), позначають оцінку в діапазоні між 50 і 62 балами, B – «brilliant» (блискуче) – оцінку між 77 і 84 балами, тощо; буквену шкалу, яка має словесну й числову інтерпретацію в діапазоні 10 балів, використовують у В'єтнамі;

відсоткові (оцінка виражається відсотками, що позначають повноту оцінюваних навчальних досягнень; використовується паралельно з буквеною та/ або числовою шкалою): наприклад, бальна шкала оцінювання, прийнята в Австрії, є низхідною (меншим балом оцінюється більше досягнення) і охоплює бали від 5 до 1, що відповідають відсотковому й буквеному оцінюванню – 1 бал («ser gut» – чудово) становить 100 – 90% навчальних досягнень відповідно до встановлених нормативів, 2 балами (gut – добре) оцінюють 89 – 80% навчальних досягнень, 3 балами (befriedigend – нормально) дорівнюють 79 – 64%, 4 балами (genugend – задовільно) – 63 – 51%, 5 балів (nicht genugend – незадовільно) – 50 – 0%; відсоткове оцінювання зі словесними позначеннями 7 діапазонів балів (наприклад, діапазон між 85% і 94% означає «дуже добре») функціонує в Ізраїлі.

В Україні з 2000 р. в системі загальної середньої освіти на зміну 5-бальної системи оцінювання, яка діяла до того часу, було введено 12-бальну шкалу оцінювання, що передбачає висхідну градацію балів (від 1 до 12), які розподілено за 4 рівнями можливих навчальних досягнень учнів: початковий (1, 2, 3 бали), середній (4, 5, 6 балів), достатній (7, 8, 9 балів) і високий (10, 11 і 12 балів). Визначення рівня навчальних досягнень здобувачів освіти та оцінювання їх відповідними балами здійснюється на підґрунті Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів

(вихованців) у системі загальної середньої освіти з урахуванням якісних характеристик здобутих ними знань, сформованості загальнонавчальних і предметних компетентностей; рівнів володіння основними розумовими операціями; вміння орієнтуватися в проблемних ситуаціях і практично застосовувати здобуті знання для розв'язання визначених проблем, формулювати гіпотези та висловлювати оцінні судження; здатності самостійно здобувати знання та виявлення творчих здібностей.

Лит.: 1. Наказ МОН України № 428/48 від 04.09.2000 «Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти» // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 2000. № 19. / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0428290-00>. **2.** Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 329 від 13.04.2011 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>.

А. В. Гривко